

การสร้างแบบทดสอบและการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล
ของสหกรณ์: กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ กรมชลประทาน จำกัด*
CREATING A TEST AND MEASURING OF THE KNOWLEDGE
ON GOOD GOVERNANCE PRINCIPLE OF THE CO-OPERATIVE:
A CASE STUDY OF ROYAL IRRIGATION DEPARTMENT SAVINGS
AND CREDIT CO-OPERATIVE LIMITED

พิมพ์พิชชา อารมณดี

Pimpitcha Arromdee

กนกอร์ สีมานนท์

Kanokon Seemanon

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University, Thailand

E-mail: patraporn.poyku69@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแบบทดสอบและวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ และ 2) วัดระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือคือ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ออมทรัพย์การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง 2) กลุ่มที่ใช้วัดระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลคือ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ด้านความยาก อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น วิเคราะห์ระดับความรู้ด้วยวิธีแปลงคะแนนดิบเป็นเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) และคะแนนที่ปกติ (Normalized T-Score) ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหามีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 ความยากมีค่าตั้งแต่ 0.25 - 0.73 อำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.80 และความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.87 รวมแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์ 26 ข้อ 2) ผลการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับธรร

* Received 3 December 2021; Revised 25 February 2022; Accepted 26 February 2022

มาภิบาลของสหกรณ์ พบว่า ในภาพรวมคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด มีความรู้ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ หลักการมีส่วนร่วม หลักการมอบอำนาจ หลักนิติธรรม คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในระดับปานกลาง ด้านหลักความโปร่งใส และหลักความเสมอภาคคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในระดับดี

คำสำคัญ: การสร้างแบบทดสอบ, การวัดระดับความรู้, ธรรมาภิบาล, สหกรณ์ออมทรัพย์, กรมชลประทาน

Abstract

The objectives of this research article were to create a test and measure the level of knowledge on governance of cooperatives. The research methodology Quantitative Research. The samples were divided into 2 groups as follows: 1) The instrument quality examination group was the committee and staff of the Communications Savings Cooperative of Thailand limited to 60 people, which were selected by specific selection. Board of Directors and officers of the Royal Irrigation Department, Limited 30 persons, which is obtained from simple randomness Verify the quality of the tools Index of Content Accuracy With 3 experts, difficulty, discriminant and confidence. Analyze the level of knowledge about good governance from the Percentile and Normalized T-Score. The results of the instrument quality analysis were found that the content validity was a consistency index of 0.67 and above, the difficulty was from 0.25-0.73, the discrimination was from 0.40-0.80, and the confidence was 0.87. The results of the instrument quality analysis were found that the content validity had a consistency index of 0.67 or more, the difficulty was from 0.25-0.73, the discrimination power ranged from 0.40-0.80, and the confidence value was 0.87 Includes tests that passed 26 criteria. The governance of cooperatives found that overall, the board and staff had moderate knowledge of corporate governance. When considering each aspect, it was found that the main aspect of effectiveness, efficiency, responsiveness, accountability, participation, empowerment, rule of law, the committee and staff have knowledge at a moderate level. The main aspect of transparency and equity, the Board and staff have a good level of knowledge.

Keywords: Creating a Test, Measuring of The Knowledge, Good Governance, Co-Operative, Royal Irrigation Department

บทนำ

เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะสังเกตได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน มักจะพบกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอยู่บ่อยครั้ง ธนายุทธ ไชยธรรตน์ กล่าวถึงการทุจริตคอร์รัปชันที่พบในรูปแบบการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ในแต่ละปี ที่สร้างมูลค่าความเสียหายจากการติดสินบนร้อยละ 10 ถึง ร้อยละ 15 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ธนายุทธ ไชยธรรตน์, 2561) และจากการจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันขององค์กรสร้างความโปร่งใสระดับนานาชาติที่สะท้อนให้เห็นว่าการคอร์รัปชันของประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับสูง คือ ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาก (นภธร ศิวารัตน์, 2561) นอกจากนี้รายงานประจำปี 2562 ของสำนักงานคณะกรรมการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐในปี 2562 พบว่า มีคดีทุจริตที่ได้รับการตรวจสอบข้อสอบเท็จจริงถึง 4,381 คดี (สำนักงานคณะกรรมการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, 2562) ทั้งนี้ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวจึงเริ่มให้ความสนใจในเรื่องของธรรมาภิบาลมากขึ้นโดยเฉพาะภายหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เนื่องจากหลักของธรรมาภิบาลสามารถใช้ได้ครอบคลุมทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และด้านสังคม

ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้ถูกต้องตามครรลองธรรมของการบริหารจัดการที่ดีและสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมุ่งที่ประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นหลัก รวมทั้งการบริหารบ้านเมืองนั้นจะต้องยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2561); (ปธาน สุวรรณมงคล, 2556); (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ และคณะ, 2561)จากการศึกษางานวิจัยพบว่า หน่วยงานและองค์กรของภาครัฐและเอกชนได้มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ธิดารักษ์ ลือชา กล่าวถึง การป้องกันการทุจริตพบว่า หลักการบริหารตามธรรมาภิบาลเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยป้องกันการทุจริตโดยมีอิทธิพลทางตรงต่อการปลอดทุจริต นอกจากนี้ยังพบว่า องค์กรที่มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลส่งผลให้บุคลากรในหน่วยงานมีพฤติกรรมการทำงานโปร่งใส มีคุณธรรม และสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น (ธิดารักษ์ ลือชา, 2563) ; (อ้อมใจ วงษ์มณฑา, 2563); (ชัยวุฒิ เหมะรังสี, 2561)โดยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า รวมไปถึงสหกรณ์ซึ่งถือว่าเป็นภาคหนึ่งในระบบเศรษฐกิจที่ได้มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ จึงได้กำหนดหลักธรรมาภิบาลขึ้นมาใหม่จาก 6 หลักเป็น 9 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการมอบอำนาจ

หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเข้มข้นขึ้น (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2561)

สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ในกำกับของกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้เล็งเห็นความสำคัญของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ จึงได้บรรจุลงในวิสัยทัศน์ของสหกรณ์โดยออกเป็นประกาศสหกรณ์ เรื่อง กำหนดแผนกลยุทธ์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562 - 2565 โดยมีการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ขึ้นใหม่ ดังนี้ “เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มั่นคงธำรงไว้ซึ่งธรรมาภิบาลบริหารงานสู่มาตรฐาน” (สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน, 2561) เมื่อสหกรณ์มีการกำหนดธรรมาภิบาลลงในวิสัยทัศน์เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมสหกรณ์จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้ในเรื่องของหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์เพื่อที่จะได้นำมาปรับใช้กับสหกรณ์ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเครื่องมือที่สามารถใช้ในการวัดระดับความรู้ได้แก่ แบบทดสอบ โดยจะช่วยสะท้อนระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลได้ เนื่องจากการสร้างแบบทดสอบนี้จะมีการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ โดยมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ อำนาจจำแนกความยากและการคัดเลือกข้อสอบที่เหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้แบบทดสอบชุดนี้เป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ทดสอบได้จริงตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ด้วยเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจในการสร้างแบบทดสอบวัดระดับความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล เนื่องจากหลักการดังกล่าวมีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารในองค์กรที่ควรมีความโปร่งใส ซึ่งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรควรมีความรู้เข้าใจเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้การวัดระดับความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลมีความถูกต้องเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาควรมีคุณภาพ เพื่อให้สะท้อนผลออกมาได้แม่นยำโดยผ่านการพิจารณาด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อ ความยาก อำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น รวมไปถึงผลจากการวัดระดับความรู้ที่แนชัดจะช่วยนำผลที่ได้ไปใช้พัฒนาคุณภาพของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการนำหลักเกณฑ์การกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มาใช้เป็นแนวทางเพื่อปรับให้เหมาะสมกับบริบทของสหกรณ์ที่ปรับจาก 6 หลักเป็น 9 หลัก ประกอบด้วยหลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการมอบอำนาจ หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์
2. เพื่อวัดระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยรูปแบบเชิงปริมาณและได้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด จำนวน 61 คน และคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ออมทรัพย์การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด จำนวน 60 คน รวมทั้งสิ้น 121 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยคือ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ออมทรัพย์การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) 2) กลุ่มที่ใช้วัดระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลคือ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลและการสร้างแบบทดสอบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนข้อคำถาม
2. เขียนข้อคำถามแบบปรนัยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัดตามหลักธรรมาภิบาล 9 ด้าน ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการมอบอำนาจ หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค รวม 45 ข้อ
3. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป
4. ตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบ (try out ครั้งที่ 1) ด้านความยาก และอำนาจจำแนก กับคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์การสื่อสารแห่งประเทศไทย

จำกัด จำนวน 60 คน ปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ และตัดทิ้งข้อคำถามที่มีความยากและอำนาจจำแนกทั้งสองด้านไม่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาความยากมีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.80 อำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2556)

5. ปรับปรุงข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งจากข้อ 4 ตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบ (try out ครั้งที่ 2) ด้านความยาก และอำนาจจำแนก กับคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด จำนวน 60 คน จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความยากและค่าอำนาจตามเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 4.

6. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร Kuder-Richadson formular 20 (KR-20)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด เพื่อประสานงานเก็บข้อมูลในการทำแบบทดสอบ โดยให้ทางผู้จัดการสหกรณ์ระบุวันเวลาที่ชัดเจนในการทำแบบทดสอบ

2. ดำเนินการทดสอบตามที่ได้กำหนด

3. นำแบบทดสอบที่ทำการทดสอบแล้วมาตรวจให้คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

4. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์และแปรผลการทดสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลผู้วิจัยได้แปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile rank) และคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score)

การกำหนดระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล ผู้วิจัยได้ผลการวัดความรู้ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ดีมาก ดี ปานกลาง น้อย น้อยมาก (สมชาย วรภิเษมสกุล, 2548)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. การสร้างแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์

1.1 ผลการสร้างแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ ทำให้ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบที่มีองค์ประกอบตามหลักธรรมาภิบาล 9 ด้าน ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการมอบอำนาจ หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค ด้านละ 5 ข้อ แบบทดสอบทั้งฉบับรวม 45 ข้อ และตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบจากการ

วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
วิเคราะห์ความยาก อำนาจจำแนก และคำนวณความเชื่อมั่นจากสูตร (KR - 20)

1.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของ
สหกรณ์

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของ
สหกรณ์รายข้อ

หลักธรรมาภิบาล	ข้อ	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความยาก (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
หลักประสิทธิภาพ	1	1.00	0.27	0.47
	3	1.00	0.53	0.53
	4	0.67	0.30	0.47
หลักประสิทธิภาพ	6	0.67	0.27	0.47
	7	1.00	0.62	0.63
	9	0.67	0.35	0.57
หลักการตอบสนอง	10	0.67	0.67	0.47
	11	1.00	0.43	0.80
	12	0.67	0.28	0.57
	13	1.00	0.27	0.47
หลักการรับผิดชอบ	14	1.00	0.73	0.40
	15	1.00	0.37	0.47
	16	0.67	0.38	0.70
	17	0.67	0.38	0.57
	18	0.67	0.33	0.53
หลักความโปร่งใส	20	0.67	0.48	0.70
	21	1.00	0.70	0.53
หลักการมีส่วนร่วม	26	0.67	0.73	0.47
	27	0.67	0.63	0.60
หลักการมอบอำนาจ	30	0.67	0.30	0.53
	31	1.00	0.70	0.47
หลักนิติธรรม	34	0.67	0.25	0.50
	35	1.00	0.38	0.43
	37	0.67	0.53	0.60

หลักธรรมาภิบาล	ข้อ	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความยาก (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
หลักความเสมอภาค	38	0.67	0.50	0.53
	42	0.67	0.40	0.67

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อคำถามความเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ 45 ข้อ ผ่านเกณฑ์การพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความยาก และอำนาจจำแนก รวมทั้งสิ้น 26 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ความยากมีตั้งแต่ 0.25 - 0.73 อำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.80

1.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ทั้งฉบับ

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบทั้งฉบับโดยการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นจากสูตร (KR-20)

$$\text{จากสูตร} \quad K-R20 = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum p_i q_i}{S_t^2} \right]$$

เมื่อแทนค่าลงในสูตรจะได้คำตอบ ดังนี้

$$K-R20 = \left[\frac{26}{26-1} \right] \left[1 - \frac{5.8078}{36.64} \right]$$

$$K-R20 = 0.87$$

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์จำนวน 26 ข้อ โดยใช้สูตร (KR-20) พบว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

2. การวัดระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด

ตารางที่ 2 ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด ในภาพรวม

คะแนน (คะแนนเต็ม 26)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
23 - 26	88.33 - 96.67	62 - 68	ดีมาก	13.33
17 - 22	73.33 - 85.00	56 - 60	ดี	16.67
12 - 16	30.00 - 56.67	45 - 52	ปานกลาง	46.67
10 - 11	16.67 - 21.67	40 - 42	น้อย	10.00

คะแนน (คะแนนเต็ม 26)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
7 – 9	3.33 – 10.00	32 – 37	น้อยมาก	13.33

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ในภาพรวมพบว่า มีคะแนนดิบตั้งแต่ 7 – 26 คะแนน คะแนนที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T32 ถึง T68 (P3.33 – P96.67) โดยส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.67 และส่วนน้อยมีความรู้ในระดับน้อย ร้อยละ 10.00

ตารางที่ 3 ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด ด้านหลักประสิทธิผล

คะแนน (คะแนนเต็ม 3)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
3	88.33	62	ดีมาก	23.33
2	51.67	50	ปานกลาง	50.00
1	21.67	42	น้อย	10.00
0	8.33	36	น้อยมาก	16.67

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ด้านหลักประสิทธิผลพบว่ามีคะแนนดิบตั้งแต่ 0 – 3 คะแนน คะแนนที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T36 ถึง T62 (P8.33 – P88.33) โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.00 และส่วนน้อยมีความรู้ในระดับน้อยร้อยละ 10.00

ตารางที่ 4 ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด ด้านหลักประสิทธิภาพ

คะแนน (คะแนนเต็ม 3)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
3	88.33	62	ดีมาก	23.33
2	75.00	57	ดี	3.33
1	43.33	48	ปานกลาง	60.00
0	6.67	35	น้อยมาก	13.33

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ด้านหลักประสิทธิภาพพบว่ามีคะแนนดิบตั้งแต่ 0 – 3 คะแนน คะแนนที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T35 ถึง T62 (P6.67 – P88.33) โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60.00 และส่วนน้อยมีความรู้ในระดับดี ร้อยละ 3.33

ตารางที่ 5 ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน
จำกัด ด้านหลักการตอบสนอง

คะแนน (คะแนนเต็ม 4)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
4	90.00	63	ดีมาก	20.00
3	60.00	53	ปานกลาง	40.00
2	25.00	43	น้อย	30.00
1	5.00	33	น้อยมาก	10.00

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ด้านหลักการตอบสนองพบว่า มีคะแนนดิบตั้งแต่ 1 – 4 คะแนน คะแนนที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T33 ถึง T63 (P5.00 – P90.00) โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับ ปานกลาง ร้อยละ 40.00 และส่วนน้อยมีความรู้ในระดับน้อยมาก ร้อยละ 10.00

ตารางที่ 6 ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน
จำกัด ด้านหลักการระับผิดชอบ

คะแนน (คะแนนเต็ม 5)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
5	93.33	65	ดีมาก	13.33
4	73.33	56	ดี	26.67
3	41.67	48	ปานกลาง	36.67
2	15.00	40	น้อย	16.67
1	3.33	32	น้อยมาก	6.67

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ด้านหลักการระับผิดชอบพบว่า มีคะแนนดิบตั้งแต่ 1 - 5คะแนน คะแนนที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T32 ถึง T65 (P3.33 - P93.33) โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับ ปานกลาง ร้อยละ 36.67 และส่วนน้อยมีความรู้ในระดับน้อยมาก ร้อยละ 6.67

ตารางที่ 7 ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน
จำกัด ด้านหลักความโปร่งใส

คะแนน (คะแนนเต็ม 2)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
2	75.00	57	ดี	50.00
1	35.00	46	ปานกลาง	30.00
0	10.00	37	น้อยมาก	20.00

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ด้านหลักความโปร่งใสพบว่า มีคะแนนดิบตั้งแต่ 0 - 2 คะแนน คะแนนที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T37 ถึง T57 (P10.00 - P75.00) โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับดี ร้อยละ 50.00 และส่วนน้อยมีความรู้ในระดับน้อยมาก ร้อยละ 20.00

ตารางที่ 8 ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด ด้านหลักการมีส่วนร่วม

คะแนน (คะแนนเต็ม 2)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
2	88.33	62	ดีมาก	23.33
1	46.67	49	ปานกลาง	60.00
0	8.33	36	น้อยมาก	16.67

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ด้านหลักการมีส่วนร่วมพบว่า มีคะแนนดิบตั้งแต่ 0 - 2 คะแนน คะแนนที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T36 ถึง T62 (P8.33 - P88.33) โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับ ปานกลาง ร้อยละ 60.00 และส่วนน้อยมีความรู้ในระดับน้อยมาก ร้อยละ 16.67

ตารางที่ 9 ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด ความรู้ด้านหลักการมอบอำนาจ

คะแนน (คะแนนเต็ม 2)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
2	66.67	54	ปานกลาง	66.67
1	25.00	43	น้อย	16.67
0	8.33	36	น้อยมาก	16.67

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ด้านหลักการมอบอำนาจพบว่า มีคะแนนดิบตั้งแต่ 0 - 2 คะแนน คะแนนที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T36 ถึง T54 (P8.33 - P66.67) โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับ ปานกลาง ร้อยละ 66.67 และส่วนน้อยมีความรู้ในระดับน้อยมาก ร้อยละ 16.67

ตารางที่ 10 ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด ด้านหลักนิติธรรม

คะแนน (คะแนนเต็ม 3)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
3	93.33	65	ดีมาก	13.33
2	80.00	59	ดี	13.33
1	45.00	49	ปานกลาง	56.67

คะแนน (คะแนนเต็ม 3)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
0	8.33	36	น้อยมาก	16.67

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ด้านหลักนิติธรรมพบว่า มีคะแนนดิบตั้งแต่ 0 - 3 คะแนน คะแนนที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T36 ถึง T65 (P8.33 – P93.33) โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 56.67 และส่วนน้อยมีความรู้ในระดับดีและดีมาก ร้อยละ 13.33

ตารางที่ 11 ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด ด้านหลักความเสมอภาค

คะแนน (คะแนนเต็ม 3)	เปอร์เซ็นต์ไทล์	คะแนน T ปกติ	ระดับความรู้	ร้อยละ
2	83.33	60	ดี	66.67
1	16.67	40	น้อย	33.33

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ด้านหลักความเสมอภาค พบว่ามีคะแนนดิบตั้งแต่ 1 – 2 คะแนน คะแนนที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T40 ถึง T60 (P16.67 - P83.33) โดยส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับดี ร้อยละ 66.67 และส่วนน้อยมีความรู้ในระดับน้อย ร้อยละ 33.33

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบคุณภาพทำให้ได้ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการระดมทุน หลักการโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการมอบอำนาจ หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค รวมข้อคำถามทั้งหมด 26 ข้อ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 สอดคล้องกับค่ากล่าวของ ศิริชัย กาญจนวาสี ที่ได้กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ว่าควรมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ความยาก (Item Difficulty) ค่าตั้งแต่ 0.25-0.73 และอำนาจจำแนก (Discrimination) มีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.80 โดยอาจกล่าวได้ว่า แบบทดสอบฉบับนี้มีความยากอยู่ในระดับที่เหมาะสม และสามารถจำแนกผู้ที่มีหลักธรรมาภิบาลสูงและผู้ที่มีหลักธรรมาภิบาลต่ำได้ สอดคล้องกับค่ากล่าวของ ไพศาล วรคำ และ พิเชิต ฤทธิ์จรูญ ที่กล่าวถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความยากควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.80 และอำนาจจำแนกของแบบทดสอบควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และด้านความเชื่อมั่นทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.88 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1.00 (ไพศาล วรคำ, 2554); (พิเชิต ฤทธิ์จรูญ, 2556)

อาจกล่าวได้ว่า แบบทดสอบฉบับนี้มีความแม่นยำอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และเมื่อนำไปทดสอบกับผู้สอบเดิมภายใต้สถานการณ์เดิมยังคงให้ผลการทดสอบที่คงเส้นคงวา (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญจพร ทองเล็ก ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบวัดความถนัดทางวิชาชีพบัญชีออนไลน์ โดยรูปแบบของแบบวัดเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดพบว่าความเชื่อมั่นแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 (ปัญจพร ทองเล็ก, 2563)

2. ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์ ในรูปแบบของคะแนนที่ปกติ (T-Score) รวมไปถึงแปลความหมายด้วยช่วงคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ โดยแบ่ง 5 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี ปานกลาง น้อย น้อยมาก สอดคล้องกับคำกล่าวของ เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ คือ ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจได้ง่าย แปลความหมายชัดเจน สามารถนำไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นภายในกลุ่มได้ หรือเปรียบเทียบกับความสามารถที่ต่างกันได้ว่าบุคคลหนึ่งมีความสามารถสูงทางด้านใด (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556) จากการวิจัยพบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด ในภาพรวม พบว่า มีช่วงคะแนนที่ T_{32} ถึง T_{62} ($P_{3.33} - P_{96.67}$) โดยส่วนใหญ่กรรมการและเจ้าหน้าที่มีความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลในระดับปานกลางสูงสุด ร้อยละ 46.67 และมีความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลระดับน้อยต่ำสุด ร้อยละ 10.00 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ทำงาน ที่อาจมีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมาภิบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรเดช อรัญเวช ที่ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของทัศนสถานหญิงจังหวัดนครราชสีมา โดยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลข้างต้นส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของทัศนสถานหญิงนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (สุรเดช อรัญเวช, 2563) สัมพันธ์กับข้อมูลจากการสำรวจของผู้ทำแบบทดสอบจะพบว่า ผู้ทำแบบทดสอบมีปัจจัยส่วนบุคคลที่หลากหลายแตกต่างกัน ผลการวัดระดับความรู้ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมาภิบาลบางด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปทุมมา ไชยบุญ ที่ได้ศึกษาเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลขุนทะเล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยพบว่า เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงาน (ปทุมมา ไชยบุญ, 2559) นอกจากนี้ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลที่ต่างกันยังแสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลฉบับนี้มีความง่ายเหมาะสมซึ่งสัมพันธ์กับผลการหาคุณภาพแบบทดสอบพบว่าค่าความยากของแบบทดสอบซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.25-0.73 สามารถจำแนกผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้เป็นอย่างดี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสหกรณ์แบบเลือกตอบ ประกอบด้วย หลักธรรมาภิบาล 9 ด้าน ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการมอบอำนาจ หลักนิติธรรม และ หลักความเสมอภาค รวม 26 ข้อ ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 ความยากมีค่าตั้งแต่ 0.25 - 0.73 อำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.80 และความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.87 ผลการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของ สหกรณ์ พบว่า ในภาพรวมคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในระดับ ปานกลาง เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลัก การรับผิดชอบต่อ หลักการมีส่วนร่วม หลักการมอบอำนาจ หลักนิติธรรม คณะกรรมการและ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในระดับปานกลาง ด้านหลักความโปร่งใส และหลักความเสมอภาค คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในระดับดี ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงควรมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านอื่น ๆ เช่น การใช้เทคนิคกลุ่มรู้ชัด (Know – Group Technique) เพื่อช่วยยืนยันว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับสภาพจริง 2) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบ โดยใช้ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) เนื่องจากการวิเคราะห์คุณภาพดังกล่าวจะช่วยลด ข้อจำกัดของการแปรผันค่าพารามิเตอร์ของผู้ตอบ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2561). คำแนะนำสหกรณ์สีขาวด้วยธรรมาภิบาล (Online). เรียกใช้เมื่อ 9 มิถุนายน 2562 จาก <http://office.cpd.go.th/dfcs/images/Center/3.GoodGovernance/2561/2.pdf>
- ชัยวุฒิ เชมะรังสี. (2561). การศึกษาหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 11 (3), 353 – 377.
- ธนายุทธ ไชยธงรัตน์. (2561). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ. วิศวกรรมสารฉบับวิจัยและพัฒนา, 29 (3), 5 – 14.
- จิตารักษ์ ลือชา. (2563). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7 (1), 128 – 142.
- นภธร ศิวรัตน์. (2561). ทิศทางการคอร์รัปชันในประเทศไทย. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5 (2).

- ปทุมมา ไชยบุญ. (2559). การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลขุนทะเล จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2556). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแก่นจันทร์การพิมพ์ จำกัด.
- ปัญญาพร ทองเล็ก. (2563). การพัฒนาแบบวัดความถนัดทางวิชาชีพบัญชีออนไลน์. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 12 (2), 263-274.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2556). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: บริษัท แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสท์ จำกัด.
- ไพศาล วรคำ. (2554). การวิจัยทางการศึกษา = Educational Research. (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). การวัดผลและสร้างแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2548). เอกสารประกอบการสอน รายวิชา หลักการวัดและประเมินผลทางการศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน. (2561). ประกาศสหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด เรื่องกำหนดแผนกลยุทธ์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562 - 2565. 29 พฤศจิกายน 2561.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ และคณะ. (2561). ธรรมาภิบาลกับการประยุกต์ใช้ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.ที.เพรส.
- สำนักงานคณะกรรมการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2562). รายงานประจำปี สำนักงาน ป.ป.ท. เรียกใช้เมื่อ 12 มิถุนายน 2562 จาก https://www.pacc.go.th/pacc_2015/uploads/files/annual_report/annual_report2019.pdf
- สุรเดช อรัญเวช. (2563). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของทัณฑสถานหญิง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 6 (3), 308 – 315.

อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2563). พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรสาย
สนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 31 (3), 162-177.